

แนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
GUIDELINES FOR THE MANAGEMENT OF STUDENT CARE SYSTEMS
OF EDUCATION INSTITUTIONS UNDER THE OFFICE OF SPECIAL
EDUCATION ADMINISTRATION

—❖❖❖—
¹รัตนะ นันเขียว และ ²เอื้อมพร หลินเจริญ,

¹Rattana Nankhiao and ²Aumporn Lincharoen,

มหาวิทยาลัยนเรศวร, ประเทศไทย
Naresuan University, Thailand

¹rattanan66@nu.ac.th, ²aumpornli@nu.ac.th

Received: January 17, 2025; **Revised:** January 30, 2025; **Accepted:** April 19, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ และศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ผู้วิจัย ผลการวิจัย พบว่า 1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมและการพัฒนานักเรียน รองลงมา คือ ด้านการส่งต่อ รองลงมา คือ การคัดกรองนักเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2. ผลสรุปจากการสัมภาษณ์ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของ

¹นักศึกษานิเทศศาสตร์ สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร

สถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษรายประเด็นคำถาม ปัญหาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในอดีตสถานศึกษาเคยประสบปัญหาในด้านใดบ้างหรืออุปสรรคอย่างไร ที่ส่งผลให้การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกิดความยากลำบากและเป็นเหตุให้การดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จ ก่อนที่สถานศึกษาจะค้นพบแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ โดยปัญหาที่พบจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร คือ นักเรียนที่เข้ามาเรียนยังไม่มีความพร้อมในการฝึกทักษะทุกรูปแบบ ปัญหาการจัดกระทำข้อมูลที่ได้จากการคัดกรองนักเรียน ปัญหาการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน อีกทั้งครูที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งมาไม่ตรงกับการศึกษาพิเศษทำให้มีปัญหาเรื่องการถ่ายทอดสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

คำสำคัญ : แนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน,ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, สถานศึกษาในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

Abstract

This research aimed to investigate the current status of the student care system operation of educational institutions under the Special Education Bureau and to study the guidelines for developing the student care system operation of educational institutions under the Special Education Bureau. Research results are as follows: 1. The results of the current status of the student care system operation of educational institutions under the Special Education Bureau revealed that it was overall at a high level. When considering each aspect, the aspect with the highest mean was prevention and problem solving, followed by student promotion and development, referral, and student screening, and the aspect with the lowest mean was knowing students individually. 2. Conclusion of the interview and suggestions on the management guidelines for the student care system operation of educational institutions under the Special Education Bureau in each question is as follows: For problems in student care system operation in the past, including what problems or obstacles educational institutions encountered that made the student care system administration difficult and caused the unsuccessful operation before excellent practices, the problems found from the executive interviews were that students who entered the school were not yet ready to train all types of skills, problems in processing data from student screening, problems in coordinating cooperation between agencies, and teachers who were appointed did not

match the special education, causing problems in transferring to students with special needs. Also, the structure of the education administration system was often adjusted, causing the school and personnel to move. Therefore, there was training to provide knowledge to friends so that students were ready for development, and meetings were held to provide understanding to personnel to create clarity in working following the policies of the parent organization, and the rate of personnel called for recruitment was adjusted to match the fields of study needed by the school.

Keywords: Guidelines for managing student care and support systems, Student support System.

บทนำ

การดำเนินการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ.2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562 หมวด 1 มาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข หมวด 4 มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่านักเรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้นักเรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มาตรา 26 ให้สถานศึกษาจัดการประเมินผู้เรียน โดยพิจารณาจากพัฒนาการของผู้เรียน ความประพฤติ การสังเกต พฤติกรรมการเรียน การร่วมกิจกรรม และการทดสอบควบคู่ไปกับกระบวนการเรียนการสอนตามความเหมาะสมของแต่ละระดับและรูปแบบการศึกษา

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ.2551 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 3) ได้กล่าวถึง สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษาไว้ในมาตรา 5 คนพิการมีสิทธิทางการศึกษา ดังนี้ ได้รับการศึกษาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิต พร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา เลือกบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบการศึกษา โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้นได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นนโยบายสำคัญที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งนำไปดำเนินการอย่างต่อเนื่องและจริงจัง ก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เนื่องจากระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการดำเนินการที่ตรวจสอบได้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะส่งเสริมสนับสนุน นิเทศ กำกับ ติดตาม ให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีระบบมีประสิทธิภาพ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำหนดให้เป็นกิจกรรมสำคัญที่เป็นจุดเน้นสู่การปฏิบัติ โดยการเสริมสร้างความเข้มแข็ง ได้แก่ ระบบดูแลนักเรียนที่ดำเนินการอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษาและขยายไปสู่โรงเรียนขยายโอกาสและประถมศึกษา ได้พัฒนาระบบส่งเสริมความประพฤตินักเรียนและระบบควบคุมพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547 : 4)

โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ได้เห็นถึงความสำคัญดังกล่าว ซึ่งเป็นปัจจัยหลักในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จึงได้กำหนดกลยุทธ์เพื่อพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยส่งเสริมให้โรงเรียนมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ต่อเนื่องมีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนครบทุกขั้นตอน และให้ความสำคัญกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นลำดับต้นๆ เนื่องจากโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นโรงเรียนที่มีนักเรียนพักอยู่ประจำที่โรงเรียน ซึ่งนักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่แตกต่าง ถูกหล่อหลอมพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ ทั้งด้านบวกและด้านลบ

ด้วยสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานสอนนักเรียนในโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เพื่อให้โรงเรียนได้มีแนวทางในการบริหารจัดการและสามารถดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและนำผลที่ได้จากการศึกษาหาแนวทางการพัฒนางานตามระบบดูแลช่วยเหลือของโรงเรียน และเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับปรุงแก้ไข ให้เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน ทำให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
2. เพื่อศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูสอน ครูที่ปรึกษา ครูที่รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนพิจิตรปัญญานุกูล จำนวน 75 คน โรงเรียนพิษณุโลกปัญญานุกูล จำนวน 96 คน และโรงเรียนนครสวรรค์ปัญญานุกูล จำนวน 87 รวมทั้งหมด จำนวน 258 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้มาโดยการเลือก แบบเจาะจงและการใช้ตารางของ Krejci and morgan และ โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 155 คน

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม โดยใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดประเด็นที่จะศึกษาเอกสาร เพื่อร่างแบบศึกษาเอกสาร

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนร่วมนำมาปรับปรุงและสร้างแบบสอบถามนี้ขึ้นมาใหม่ภายใต้คำปรึกษาของอาจารย์ที่ปรึกษา

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดโครงสร้างของข้อคำถามและเขียนข้อคำถามในแบบสอบถามแต่ละตอนให้ครอบคลุมการบริหารของโรงเรียน

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจพิจารณาและข้อเสนอแนะ

ขั้นตอนที่ 5 ตรวจสอบความเที่ยงของเนื้อหาของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบปรับปรุง คัดเลือกข้อที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป จึงนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล ผลการตรวจสอบสรุปประเด็นโดยการหาค่า IOC

ขั้นตอนที่ 6 สร้างแบบสอบถามแล้วไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

1.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) การหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยรวม รายด้านเพื่อนำไปอธิบายข้อมูลในรูปแบบตารางต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

2.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้อำนวยการ จำนวน 3 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนพิจิตรปัญญานุกูล โรงเรียนพิษณุโลกปัญญานุกูล และโรงเรียนนครสวรรค์ปัญญานุกูล จำนวน 6 คน

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 กำหนดประเด็นที่จะศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 นำประเด็นข้อคำถาม เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบ

ขั้นตอนที่ 3 สร้างแบบสัมภาษณ์ โดยนำข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษามาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์แล้วไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล และตรวจสอบความเที่ยงของเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์ โดยนำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจสอบปรับปรุง

ขั้นตอนที่ 4 สร้างแบบสัมภาษณ์แล้วนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ดำเนินการดังนี้

เมื่อสัมภาษณ์ครบตามขอบเขตที่กำหนดแล้ว พิจารณาแบบสัมภาษณ์ทั้งหมดนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาและสังเคราะห์ข้อมูลเป็นความเรียง ในประเด็นข้อคำถาม

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า ในภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมและการพัฒนานักเรียน รองลงมา คือ ด้านการส่งต่อ รองลงมา คือ การคัดกรองนักเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

2. ผลสรุปจากการสัมภาษณ์ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ รายละเอียดคำถาม

2.1 ปัญหาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในอดีตสถานศึกษาเคยประสบปัญหาในด้านใดบ้างหรืออุปสรรคอย่างไร ที่ส่งผลให้การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกิดความยากลำบากและเป็นเหตุให้การดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จ ก่อนที่สถานศึกษาจะค้นพบแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ โดยปัญหาที่พบจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร คือ นักเรียนที่เข้ามาเรียนยังไม่มีความพร้อมในการฝึกทักษะทุกรูปแบบ ปัญหาการจัดกระทำข้อมูลที่ได้จากการคัดกรองนักเรียน ปัญหาการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน อีกทั้งครูที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งมาไม่ตรงกับการศึกษาพิเศษทำให้มีปัญหาเรื่องการถ่ายทอดสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

2.2 ผลสรุปจากการสัมภาษณ์ แนวทางพัฒนาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1) มีการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ในการดำเนินงานตามกรอบแนวคิดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยร่วมกันประชุมวางแผน ในการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จากการวิเคราะห์สภาพระบบของสถานศึกษา และการนำข้อมูลของนักเรียนที่ได้จากการคัดกรองมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ และเกิดการพัฒนาอย่างตรงจุด สอดคล้องครอบคลุมกรอบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2) การประสานงานในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระหว่างสถานศึกษากับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บุคคลภายนอก เครือข่ายผู้ปกครอง และองค์กรต่างๆ ดำเนินการโดยการทำ Mou กับภาคีเครือข่าย สร้างความสัมพันธ์ และให้ความร่วมมือกับองค์กรหรือหน่วยงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน สร้างกิจกรรมให้ผู้บริหารและครูมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ปกครอง เพื่อให้บ้าน โรงเรียน. และชุมชน เชื่อมประสานและรวมกลุ่มกันเป็นเครือข่ายช่วยกัน

3) ตัวชี้วัดความสำเร็จที่เป็นแนวปฏิบัติในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนประเภทเฉพาะความพิการ ควรมีการแนวนโยบายที่สามารถปฏิบัติได้ ทำให้สามารถพัฒนาได้อย่างตรงจุด สามารถช่วยเหลือตนเองได้ตามวัย และพัฒนาต่อยอดจนนำไปสู่

การศึกษาต่อความไว้วางใจของผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้าเรียนและอยู่ประจำกับโรงเรียนการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ อย่างต่อเนื่อง คุณภาพของครูในการดูแลนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นด้านสุขภาพ ด้านการพัฒนาคุณภาพนักเรียน การวางแผนนักเรียนตามแผนการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และการใช้ชีวิตให้กับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ จำนวนนักเรียนที่จบการศึกษาและสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างปกติสุข และผลจากการประเมินพัฒนาการของนักเรียน นักเรียนมีทักษะชีวิตที่ดีขึ้น

4) แนวปฏิบัติในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาที่ช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในด้าน กำหนดแผนงาน โครงการ /กิจกรรม โดยใชรูปแบบการดำเนินงาน PDCA โดยมีการวางแผน การดำเนินงาน การติดตาม ตรวจสอบ และการปรับปรุง เพื่อจะช่วยเหลือเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียน ที่ช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตให้กับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

5) รูปแบบการดำเนินงานในสถานศึกษาของท่าน มีจุดเด่นและจุดที่กำลังพัฒนาต่อยอดตามกรอบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยนักเรียน 5 ประการ โดยมีการจัดทำข้อมูลเป็นรายบุคคลอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน จัดทำเป็นแฟ้มข้อมูลรายบุคคล มีการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและเข้าใจกระบวนการคัดกรองนักเรียนได้อย่างมีคุณภาพ จัดกิจกรรมที่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนในทางที่ดี และส่งเสริม พัฒนาแก้ไข กลุ่มเสี่ยงให้ลดลง ปรับหลักสูตรและการใช้สื่อการสอนที่นักเรียนสามารถเข้าถึงได้ง่าย พัฒนาทักษะชีวิต การส่งต่อทั้งภายในและภายนอก โดยเครือข่ายความร่วมมือ

6) แนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ ที่ทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดในทุกๆ ด้าน กับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ แนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนเฉพาะความพิการควรมีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ที่เกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความชัดเจนและทบทวนระบบควรมีการประชุมวางแผนการบริหารแบบมีส่วนร่วม ในทุก ๆ ฝ่าย

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย พบว่า ผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล สามารถอภิปรายได้ ดังนี้ เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูมีการศึกษา และรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคล จัดเตรียมเครื่องมือเก็บข้อมูลรายบุคคล ทั้งนี้ เพราะ มีการวางแผนและเก็บข้อมูลประวัตินักเรียนอย่างเป็นระบบสอดคล้องกับงานวิจัยของปรมาภรณ์ สนิธิ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่า การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า สถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาราย ข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีการรวบรวมข้อมูลประวัติส่วนตัวนักเรียน รองลงมา คือ สถานศึกษามีการรวบรวมข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ สถานศึกษามี การรวบรวมข้อมูลด้านความสามารถพิเศษของนักเรียน

1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน มีผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีการดำเนินการคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด งานวิจัยของตรุณี มูลคำภา (2563) ผลการประเมินโครงการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสระบุรี ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้าด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต โดยภาพรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านผลผลิต มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านกระบวนการส่วนผลการประเมินความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อโครงการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุดโดยด้านการคัดกรองนักเรียน พบว่า ผลการประเมินด้านกระบวนการของโครงการพัฒนาระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน กิจกรรมการคัดกรองนักเรียน โดยรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้ และเมื่อพิจารณารายด้าน โดยประเด็นการประเมินที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุด คือ ครูประจำชั้น/ครูประจำ นำข้อมูลต่างๆของนักเรียน มาใช้วิเคราะห์ในการคัดกรองนักเรียน มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ศูนย์ ฯ กำหนดเกณฑ์การคัดกรองนักเรียนอย่างชัดเจน ส่วนการประเมินด้านที่มีระดับการปฏิบัติต่ำสุด คือ ครูประจำชั้น/ครูประจำอำเภอ คัดกรองนักเรียนเป็นกลุ่มพิจารณาตามระดับความรุนแรง คือ นักเรียนที่มีความพิการ ระดับรุนแรง ระดับปานกลาง และระดับน้อย มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการส่งเสริมและการพัฒนานักเรียน มีผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างหลากหลายตรงกับความต้องการจำเป็นพิเศษของนักเรียน ทั้งนี้ เพราะสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับ ปรมมาภรณ์ สนธิ (2560) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระดับประถมศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน พบว่าสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา รายข้อแล้วพบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ สถานศึกษามีความต่อเนื่องในการดำเนินงานการจัดกิจกรรม ส่งเสริมและพัฒนานักเรียน รองลงมา คือ สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนตาม กลุ่มนักเรียนที่คัดกรอง ส่วนค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้สอดคล้องต่อ นโยบายสถานศึกษา

1.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหามีผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูทุกคนมีการดูแลนักเรียนและให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน ทั้งนี้เพราะครูทุกคนเอาใจใส่ดูแลนักเรียนเป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของตรุณี มูลคำภา (2563) ผลการประเมินโครงการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด สระบุรี ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต โดยภาพรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านผลผลิตมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือด้านกระบวนการ ส่วนผลการประเมินความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อโครงการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสระบุรี โดยภาพรวมผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน พบว่า ผลการประเมินด้านกระบวนการของโครงการพัฒนา ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน กิจกรรมการป้องกันและแก้ไข โดยรวมมีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ผ่านเกณฑ์การประเมินที่กำหนดไว้และเมื่อพิจารณารายด้านโดยประเด็นการประเมินที่มีระดับการปฏิบัติสูงสุด คือ ครูประจำ ชั้น/ครูประจำ ให้การดูแลเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ศูนย์ ฯ จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างครูและผู้ปกครอง ส่วนการประเมินด้านที่มีระดับการปฏิบัติต่ำสุด คือ ผู้ปกครองชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

1.5 แสดงผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ โรงเรียนมีการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของครูประจำชั้น ครูประจำวิชา ครูประจำหอนอน ครูเวรประจำวัน และครูแนะแนว

จากผลการสัมภาษณ์ และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสถานศึกษาในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา รายละเอียดคำถาม

1. ปัญหาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในอดีตสถานศึกษาเคยประสบปัญหาในด้านใดบ้าง หรือ อุปสรรค ที่ส่งผลให้การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเกิดความยากลำบากและเป็นเหตุให้การดำเนินงานไม่ประสบความสำเร็จ ก่อนที่สถานศึกษาจะค้นพบแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ โดยปัญหาที่พบจากการสัมภาษณ์ผู้บริหาร คือ นักเรียนที่เข้ามาเรียนยังไม่มีความพร้อมในการฝึกทักษะทุกรูปแบบ ปัญหาการจัดกระทำข้อมูลที่ได้จากการคัดกรองนักเรียน ปัญหาการประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของวิราภรณ์ ส่งแสง (2559 : 163) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของกลุ่มโรงเรียนตามพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้ง 5 โรงเรียน สอดคล้องกัน คือ สภาพการดำเนินงานเป็นระบบที่ไม่ชัดเจน มีปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการดำเนินงาน ขาดการมีส่วนร่วมของ ผู้เกี่ยวข้อง และมีความต้องการให้โรงเรียนพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. ผลสรุปจากการสัมภาษณ์แนวทางพัฒนาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสามารถอภิปรายได้ ดังนี้

2.1 มีการกำหนดนโยบายวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานตามกรอบแนวคิดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยร่วมกันประชุมวางแผน ในการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จากการวิเคราะห์สภาพระบบของสถานศึกษา และการนำข้อมูลของนักเรียนที่ได้จากการคัดกรองมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ และเกิดการพัฒนาดังตรงจุด สอดคล้องครอบคลุมกรอบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งนี้ การมีนโยบายที่ชัดเจน จะทำให้การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพราะ สอดคล้องกับงานวิจัยของดร.ณัฐกุลคำภา (2563) ผลการประเมินโครงการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด สระบุรี ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต โดยภาพรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านการบริหารจัดการพบว่า ผลการประเมินความพึงพอใจที่มีต่อโครงการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการบริหารจัดการ โดยรวมมีระดับการประเมินความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และ ประเด็น

ประเมินที่มีระดับการประเมินความพึงพอใจสูงสุด คือ ศูนย์ ๕ มีนโยบายการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การเสริมสร้างทักษะชีวิตและการคุ้มครองนักเรียน และศูนย์ ๕ ดำเนินการเสริมสร้างทักษะชีวิต และการคุ้มครองนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

2.2 การประสานงานในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระหว่างสถานศึกษากับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง บุคคลภายนอก เครือข่ายผู้ปกครองและองค์กรต่างๆ ดำเนินการโดยการทำ MoU กับภาคีเครือข่าย สร้างความสัมพันธ์ และให้ความร่วมมือกับองค์กรหรือหน่วยงาน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน สร้างกิจกรรมให้ผู้บริหารและครูมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้ปกครอง เพื่อให้บ้าน โรงเรียน. และชุมชน เชื่อมประสานและรวมกลุ่มกันเป็นเครือข่ายช่วยกันเฝ้าระวังดูแลช่วยเหลือนักเรียน อาจมีการโทรศัพท์ประสานให้ข้อมูลทางวาจา และทำหนังสือเป็นลายลักษณ์อักษรในการส่งข้อมูลของการดูแลนักเรียน และมีการติดตามดูแลนักเรียนเป็นระยะ ทั้งนี้ เพราะโรงเรียนควรมีการประสานงานความร่วมมือเพื่อให้การส่งต่อนักเรียนอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของดร.ณิ มุลคำภา (2563) ผลการประเมินโครงการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด สระบุรี ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ และด้านผลผลิต โดยภาพรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด โดยด้านผลผลิต มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านกระบวนการ ส่วนผลการประเมินความพึงพอใจของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อโครงการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดสระบุรี

2.3 ตัวชี้วัดความสำเร็จที่เป็นแนวปฏิบัติในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนประเภทเฉพาะความพิการ ควรมีการแนวนโยบายที่สามารถปฏิบัติได้ ทำให้สามารถพัฒนาได้อย่างตรงจุด สามารถช่วยเหลือตนเองได้ตามวัย และพัฒนาต่อยอดจนนำไปสู่การศึกษาต่อ ความมั่นใจของผู้ปกครองส่งบุตรหลานเข้าเรียนและอยู่ประจำกับโรงเรียน การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานต่างๆ อย่างต่อเนื่อง คุณภาพของครูในการดูแล และการใช้ชีวิตให้กับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ จำนวนนักเรียนที่จบการศึกษาและสามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างปกติสุข และผลจากการประเมินพัฒนาการของนักเรียน นักเรียนมีทักษะชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งนี้ เพราะ นักเรียนมีความมั่นใจและมีพัฒนาการที่ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของสมคิด สุทธิพันธ์ (2564) การศึกษาความสำเร็จของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก ผลการวิจัยพบว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็กที่พัฒนาขึ้นนั้นมีประสิทธิภาพในการแก้ไขปัญหาพฤติกรรมและการเรียนรู้ของนักเรียน แม้โรงเรียนขนาดเล็กจะมี

ทรัพยากรจำกัด แต่การมีส่วนร่วมของชุมชนและการสร้างเครือข่ายกับองค์กรภายนอกช่วยสนับสนุนการดูแลนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้นักเรียนมีความมั่นใจและมีพัฒนาการทางการเรียนที่ดีขึ้น

2.4 แนวปฏิบัติในการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ที่ช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษในด้าน กำหนดแผนงาน โครงการ /กิจกรรม โดยใช้รูปแบบการดำเนินงาน PDCA โดยมีการวางแผน การดำเนินงาน การติดตามตรวจสอบ และการปรับปรุง เพื่อจะช่วยเหลือเสริมสร้างคุณภาพชีวิตของนักเรียน ที่ช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตให้กับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ เช่น ด้านวิชาการ ทักษะชีวิต สุขภาพ ด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต ไม่ว่าจะเป็นการตรวจสุขภาพ การประเมินสภาวะจิตใจ การฟื้นฟูสมรรถภาพ เช่น การเคลื่อนไหว การปรับพฤติกรรม การพัฒนาทางวิชาการตามศักยภาพ ตามความแตกต่างระหว่างบุคคล ทักษะทางสังคม การมีปฏิสัมพันธ์กับครูและเพื่อนนักเรียน สามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ ทั้งนี้ เพราะโรงเรียนมีการวางแผนในการเยี่ยมบ้านเพื่อคัดกรองนักเรียน และพัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับงานวิจัยของอนุชา ยาประเสริฐ (2561) ได้ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานโครงการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนบ้านป่าจั่ว ปีการศึกษา 2561 ผลการวิจัยพบว่า ด้านกระบวนการ มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อที่มีการ ดำเนินงานมากที่สุดคือ มีการติดตามพฤติกรรมจากการช่วยเหลือส่งเสริม และพัฒนาศักยภาพของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ด้านปัจจัย พบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เพื่อพิจารณารายข้อที่มีการดำเนินงานมากที่สุด คือ เมื่อพิจารณารายข้อที่มีการดำเนินงานมากที่สุด คือ ผู้บริหารมีการพัฒนาตนเอง และพัฒนางานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผลการประเมิน ความพึงพอใจ พบว่า ในการรวมการดำเนินงานอยู่ในระดับพึงพอใจมาก โดยความพึงพอใจในการที่ทางโรงเรียนมีกิจกรรม การออกเยี่ยมบ้านของครูที่ปรึกษา อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด รองลงมา คือ ความพึงพอใจที่จะให้ทางโรงเรียนดำเนินการตามโครงการนี้ต่อไป

2.5 รูปแบบการดำเนินงานในสถานศึกษาของท่าน มีจุดเด่นและจุดที่กำลังพัฒนาต่อยอดตามกรอบการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยนักเรียน 5 ประการ โดยมีการจัดทำข้อมูลเป็นรายบุคคลอย่างต่อเนื่องและเป็นปัจจุบัน จัดทำเป็นแฟ้มข้อมูลรายบุคคล มีการพัฒนาครูและบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและเข้าใจกระบวนการคัดกรองนักเรียนได้อย่างตรงมีคุณภาพ จัดกิจกรรมที่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนักเรียนในทางที่ดี และส่งเสริม พัฒนาแก้ไข กลุ่มเสี่ยงให้ลดลง ปรับหลักสูตรและการใช้สื่อการสอนที่นักเรียนสามารถเข้าถึงได้ง่าย พัฒนาทักษะชีวิต การส่งต่อทั้งภายในและภายนอก โดยเครือข่ายความร่วมมือ ทั้งนี้ เพราะการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นนั้น ครอบคลุมการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้ นักเรียนได้รับ

การดูแลและช่วยเหลืออย่างตรงจุด มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของวิราภรณ์ บุตรพรม (2562) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24 ผลการวิจัยพบว่า มีแนวทางการพัฒนา 5 ด้าน ได้แก่ (1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ควรมีเครื่องมือ ในการใช้ในขั้นตอนการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอย่างหลากหลายครอบคลุมทุกรายละเอียดพฤติกรรมทุกด้านของนักเรียนได้อย่างถูกต้อง และมีการวางแผนจัดการเวลาในการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนให้ครบทุกคน (2) ด้านการคัดกรองนักเรียน ควรมีจัดอบรมเพื่อสร้างองค์ความรู้ตามกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในกระบวนการที่ถูกต้อง พร้อมทั้งมีการใช้เครื่องมือในการคัดกรองนักเรียนที่หลากหลาย (3) ด้านการส่งเสริมนักเรียนควรมีการจัดงบประมาณเพื่อสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ที่สนองความต้องการของนักเรียนได้อย่างหลากหลายตามความเหมาะสม (4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาคควรจัดกิจกรรมที่มีความหลากหลายต่อเนื่องให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเกิดความร่วมมือในการแก้ไขปัญหาให้นักเรียนอย่างจริงจัง สร้างความรู้ที่ถูกต้องและเพียงพอในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนและเพิ่มบทบาทหน้าที่ให้ครูที่ปรึกษาได้ดูแลและแก้ไขปัญหาเบื้องต้นสามารถให้คำปรึกษาแก่นักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และ (5) ด้านการส่งต่อควรมีการจัดกิจกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาให้ตรงตามสภาพปัญหา มีการประสานความร่วมมือจากหน่วยงานภายนอกที่สามารถแก้ไขปัญหาของนักเรียนจากผู้เชี่ยวชาญได้อย่างถูกต้อง

2.6 แนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ ที่ทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดในทุก ๆ ด้าน กับนักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษแนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในโรงเรียนเฉพาะความพิการควรมีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ที่เกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความชัดเจนและทบทวนระบบที่มีประจักษ์ผลการบริหารแบบมีส่วนร่วม ในทุก ๆ ฝ่าย เพื่อสร้างรูปแบบในการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้ครอบคลุมการพัฒนานักเรียนที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ นำเอาข้อมูลมาวิเคราะห์ เพื่อนำมากำหนดเป็นแนวทางในการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อให้เกิดความชัดเจนให้ครอบคลุม ทั้ง 5 องค์ประกอบของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของวุฒิไกร วุฒิกันพล (2557 : 105-108) ได้วิจัยเรื่อง สภาพและแนวทางการพัฒนาดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า มีแนวทางการดำเนินงาน 5 ประการ คือ (1) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน รวมทั้งผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียนทุกฝ่ายต้องตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และให้การสนับสนุนการดำเนินงาน หรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ (2) ครูทุกคนและผู้เกี่ยวข้อง

จำเป็นต้องมีความตระหนักในสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน และมีความสุขที่จะพัฒนานักเรียนในทุกด้าน (3) คณะกรรมการหรือ คณะกรรมการทำงานทุกคณะต้องมีการประสานงานอย่างใกล้ชิดและมีการประชุมคณะอย่างสม่ำเสมอตามที่กำหนด (4) ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักสำคัญในการดำเนินงานโดยต้องได้รับความร่วมมือจากครูทุกคนในโรงเรียน รวมทั้งการสนับสนุนเรื่องต่างๆ จากโรงเรียน (5) การอบรมให้ความรู้และทักษะ รวมทั้งเผยแพร่ข้อมูล ความรู้แก่ครูที่ปรึกษาหรือผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องที่เอื้อประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนเป็นสิ่งจำเป็นโดยเฉพาะเรื่องทักษะเบื้องต้นและแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของนักเรียน ซึ่งสำนักงานเขตที่โรงเรียนควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

ครูผู้สอนควรดำเนินตามกรอบการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ครอบคลุมทั้ง 5 ขั้นตอน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ควรมีการจัดปฏิทินการและกำหนดคู่มือในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลเพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การคัดกรองนักเรียน ควรมีการใช้เทคโนโลยีมาเป็นเครื่องมือในการคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน ควรมีการจัดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมนักเรียนและต่อยอดให้นักเรียนนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ การป้องกันและแก้ไขปัญหา ควรมีการดูแลอย่างต่อเนื่อง และมีการให้ความรู้แก่นักเรียนในการป้องกันและแก้ไขปัญหาเบื้องต้น และการส่งต่อ ควรมีทำข้อตกลงร่วมกันในการปฏิบัติงานร่วมกับภาคีเครือข่าย เพื่อให้การส่งต่อนักเรียนเป็นไปด้วยรวดเร็วและสะดวกมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา.

กรุงเทพฯ : กระทรวง.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (พิมพ์

ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ดรุณี มูลคำภา. (2563) รายงานการประเมินโครงการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ศูนย์

การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดสระบุรี.

ัญญา ทองมี. (2562). การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ใน

โรงเรียนประถมศึกษา

วิรัช วิวัชรนิภาวรรณ. (2551). ทฤษฎีการบริหาร. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิราภรณ์ บุตรพรม. (2562). แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 24.

- วุฒิไกร วุฒิกัมพล. (2556). การศึกษาสภาพและแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 3 ปริญญานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, พิษณุโลก.
- สมคิด สุทธิพันธ์. (2564). การศึกษาความสำเร็จของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก.
- สุพรรณิ ม่วงไหม. (2564). การศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 1 (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). นครสวรรค์: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.